

Reemo Voltri
Eesti Haridustöötajate Liit

Teie: 27.09.2023, Riigikogu
kultuurikomisjon 23.09.2023
nr 1-6/23-89/3; Riigikantsleil
25.09.2023 nr 7-5.1/23-01842

Meie: 30.11.2023 nr 9.1-
1.1/23/4372-2

Vastus kollektiivsele pöördumisele „Vali Eesti haridus“

Kollektiivses pöördumises „Vali Eesti haridus“ olete sõnastanud lahendamist vajavad teemad seoses õpetajate töötasu ning töökorraldusega.

1. Õpetajate töötasu

Kinnitame, et õpetajate töötasu kasv on riiklik prioriteet. Haridusvaldkonna arengukavas 2021-2035 on seatud eesmärgiks, et üldhariduskooli õpetaja keskmine palk peab olema 120% Eesti keskmisest palgast. 10. aprillil 2023. aastal sõlmitud Koalitsioonileppes 2023-2027 on fikseeritud eesmärk tõsta nelja aastaga õpetajate palk 120% keskmisest palgast. Sama eesmärk on toodud ka Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2023-2027. Haridus- ja Teadusministeerium jagab selle eesmärgi saavutamise vastutust koolipidajatega. Haridus- ja teadusminister soovib kokku leppida riigi ja kohalike omavalitsuste ning erakoolide pidajate vahelistes kohustustes õpetajate palga ja töötingimuste osas ning on selle eesmärgi saavutamiseks kutsunud kohalikud omavalitsused ning erakoolipidajad osalema vastavasisulistel läbirääkimistel.

2023. aastal on õpetajate arvestuslik keskmine palk 2048 eurot, mis on 112% Eesti keskmisest palgast. Õpetaja keskmise töötasu seire kohalike omavalitsuste lõikes näitab, et kooli pidajate vahel on suured erinevused välja makstavate keskmiste palgade osas vaatamata sellele, et riigi poolt eraldatav toetus arvestatakse ühetaoliselt. Mitmed omavalitsused maksavad täna õpetajatele enam kui 120% riigi keskmisest palgast, kuid samal ajal on omavalitsusi, kus õpetaja keskmine palk jääb alla riigi keskmisele palgale. Siin on vaja saavutada osapoolte vahel selge ja ühetaoline korraldus.

2. Diferentseerimiskomponent

Nõustume, et diferentseerimiskomponendi osakaalu suurenemine on vajalik õpetajate töötasu eristamiseks tulenevalt nende tööpanusest. Koalitsioonileppes 2023-2027 on fikseeritud eesmärk suurendada ka diferentseerimiskomponendi osa. 2024. aasta riigieelarve läbirääkimistel lepidi kokku 4,3% palgafondi suurenemises, sealhulgas diferentseeritava osa kasvus 17,1%lt 20%ni. Pidajale eraldatava diferentseeritava osa eesmärk on võimaldada õpetajate töötasu koolis kujundada vastavalt tööülesannete sisule ja vastutusele ehk rakendada õpetajate karjäärimudelit. Õpetaja karjäärimudeli põhimõtete väljatöötamiseks on moodustatud töörühm, mille ettepanekutele tuginedes luuakse 2024. aasta jaanuari lõpuks õpetaja

karjäärimudel koos palgaastmestikuga. Karjäärimudeli (koos palgamudeliga) rakendamist alustatakse 1. septembrist 2025.

3. Lasteaiaõpetajate töötasu

Lasteaiaõpetaja palgatoetuseks eraldatakse kohalikele omavalitsustele toetusfondi kaudu igal aastal 15 miljonit eurot. Riigieelarve läbirääkimistel lepidi kokku, et 2024. aastal suurendatakse palgatoetust 1 miljoni euro võrra ehk 16 miljoni euroni. Toetuse eraldamise eeldus on lasteaiaõpetaja palga seotus üldhariduskoolide õpetajate palga alamääraga. Kohalik omavalitsus peab toetuse saamiseks kinnitama, et magistrikraadiga lasteaiaõpetaja alammäär on võrdne kooliõpetaja alammääraga.

4. Õpetajate töökorraldus

Haridus- ja Teadusministeerium on teadlik, et õpetaja töö- ja palgakorralduse kujundamisel kasutatakse nii kohaliku omavalitsuse kui kooli tasandil erinevaid praktikaid ning põhipalga käsitus koolides on erinev. Seetõttu tegeleb Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Eesti Linnade ja Valdade Liiduga õpetaja töö- ja palgakorralduse kaasajastamisega. Loodud on õpetaja töö- ja palgakorralduse kaasajastamise käsiraamat ning korraldatakse koolitusi. Täienduskoolituse raames panustatakse süsteemselt nii koolipidamise kui koolijuhtimise kvaliteedi tõstmisesse. 2024. aasta alguses töötab ministeerium välja õpetaja kutsetasemetel põhineva karjäärimudeli koos palgaastmestikuga. Karjäärimudeliga luuakse diferentseerituse seos õpetaja professionaalsuse kasvuga.

Õpetajate tööaeg on täistööaja korral 35 tundi nädalas ning jaguneb vahetu õppekasvatustöö, töölepingust tulenevate või tööandaja antud ülesannete vahel. Töö sisu ning ka töötasu võib õpetajate vahel erineda oluliselt. Eristamise aluseks võivad olla õpetaja kompetentsid, tehtava töö intensiivsus, kutsestandardile vastavus, töö tulemuslikkus vm.

Õpetajate töökorralduse kujundamisel on kõige suurem roll koolijuhil ja õpetajal. Õpetaja tööülesannetes lepivad direktor ja õpetaja kokku töölepingus ja selle lisaks olevas ametijuhendis. Tööülesanded peavad mahtuma kokkulepitud tööaja sisse. Õpetaja roll on planeerida ja korraldada oma tööaega, hinnates koos vahetu juhiga selle mõistlikku kasutamist ning viies vajadusel sisse muudatused. Ületundide tekkimisel on tööandjal vastavalt seadusele kohustus pakkuda vastu kas vaba aega (nt koolivahepäevadel) või maksta ületundide eest 1,5-kordset tasu.

Oleme ühel meelel, et õpetajate järelkasvu puudumine on kompleksne probleem, mille lahendamiseks on oluline tagada, et õpetajate keskmine palk jõuaks 120% Eesti keskmisest palgast. Ainult nii jõuame edusammudeni ka teiste järelkasvu puudumise põhjustega tegelemisel, milleks on uute kvalifitseeritud õpetajate vähene lisandumine õpetajakoolituse kaudu ning õpetajate lahkumine töölt. Õpetajate palk on vaja viia tasemeni, kus see ei oleks erialavalikut takistav tegur.

Haridus- ja teadusministeerium alustab konsultatsioonidega Eesti Haridustöötajate Liidu ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu esindajatega pikaajalise hariduslepe sõlmimiseks, mis sisaldab õpetajate palgatoetuse kasvu aastani 2027, koolivõrgu korrastamist ning õpetaja karjääri- ja palgamudeli rakendamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristina Kallas
minister

Koopia: Riigikantselei, Rahandusministeerium, Riigikogu Kultuurikomisjon

Liis Lehiste
735 0206
liis.lehiste@hm.ee